

PREDGOVOR

Čovjek je, u skladu sa uzrastom, psihosocijalnim profilom i drugim ličnim i socijalnim determinantama, akter svih događanja u društvenoj, prirodnoj, tehničkoj, kulturološkoj... sferi življenja.

Opšta težnja društva je unaprijediti društvenu i prirodnu sredinu koju može sačuvati i oplemeniti samo zdrav, sposoban, dobronamjeran i kreativan čovjek.

Sva težnja društva usmjerena je u pravcu stvaranja, formiranja zdravog, civilizovanog, sposobnog i kreativnog čovjeka koji je produkt brojnih prirodnih i društvenih faktora: **familio-genetskih predispozicija**; uslova **odrastanja** u porodici, školi, užoj i široj sredini, od uticaja vršnjaka i drugih socijalnih faktora; **stepena njegove aktivizacije**; hronološke dobi, nivoa zrelosti, vaspitanja i obrazovanja i drugih brojnih faktora.

Osnovni cilj društvene zajednice koja tendira da bude civilizovana, savremena i prosperitetna je osposobljavanje djece i maloljetnika za zdrav život. Period djetinjstva i mladalaštva je izrazit značajan period – period zdravog i/ili patogenog odrastanja.

Stvarnost pokazuje i ukazuje na brojne neželjene oblike ponašanja ljudi u čijoj je osnovi patogeni faktor uslovljen, pored ostalih faktora, nezdravim traumatskim odrastanjem.

Neželjeni ishodi – ubistva, samoubistva i brojne žrtve nasilja..., obavezuju nas da se prisjetimo da je svaka osoba, bilo da je počilac delikta (prekršaja, lakšeg ili težeg krivičnog djela) ili žrtva psihoptiziranih pojedinaca i/ili beznormnosti i dezorganizovanosti društvene zajednice, željeno rođeno dijete kojem su se roditelji radovali, zbog njega veselili, brižno ga odgajali, razmjenjivali prve osmjehe, radovali se prvim riječima i koracima, slavili rođendane, polazak u školu, s njim odrastali i, u nekom periodu odrastanja, prestali se radovati, počinjali se ljutiti, primjedbovati, narušavati komunikacije, saradnju, međusobno povjerenje, pomoć i razumjevanje, počinjali se razilaziti, otuđivati i zanemarivati.

U toj nefikasnoj i napornoj komunikaciji i interakciji počeli su „tumarati“ po granici „dobra ili zla“, počeli obolijevati i postupno ponirati u patologiju, delinkvenciju i putu ka tragičnom ishodu. Uslijedili su tragični ishodi – nasilje, ubistva, samoubistva, viktimizacija nezaštićenih, krhkih i slabih. U tom začaranom krugu mnogi su postajali okrutni počiniooci ili njihove žrtve.

Sva psihološka, psihijatrijska i forenzička vještačenja, a u okviru toga, geneze svih slučajeva, pokazuju da je problem nastao u periodu odrastanja – od rađanja, pa i prije toga, do tragičnog ishoda.

Sva psihološka, psihijatrijska i forenzička vještačenja, a u okviru toga, geneze svih slučajeva, pokazuju da je problem nastao u periodu odrastanja – od rađanja, pa i prije toga, do tragičnog ishoda.

Namjera je autora da omogući čitaocu, ma ko to bio – roditelj, nastavnik, socijalni radnik, pedagog, psiholog, ljekar, policajac, pravnik – sudija ili student različitih humanitarnih i drugih studija, da prošire shvatanja i znanja i formiraju adekvatne stavove o psihosocijalnim i zdravstvenim aspektima maloljetničke delinkvencije, da se uoče brojni modaliteti (oblici, obrasci, modeli, forme...) poremećaja ličnosti i ponašanja, njihova simptomatologija i znakovi, njihove dimenzije, njihova fenomenologija i epidemiologija, njihova složena etiologija i razorne posljedice, s ciljem blagovremene detekcije i prevencije u okviru zdravog odrastanja.

S djecom i mladima treba predano i neizmjeno raditi, učiti ih i poučavati, usmjeravati, savjetovati, pokazivati, pomagati, podržavati, podsticati, osnaživati, jačati...

Djecu i mlade treba vaspitno voditi, a ne gušiti, grubo i nasilno disciplinirati ili ih nekontrolisano i anarhično pustiti da tonu u beznade sopstvenog neznanja i neiskustva. Djeca i mladi zaslužuju da im društvo, koje tendira da bude oraganizovano, civilizirano i efikasno, obezbijedi srećno odrastanje od rođenja, tokom djetinjstva, mladalaštva, zrelog doba i do kraja života.